

FOLLOW THE MONEY

Geachte Commissie,

Mijn naam is Dimitri Tokmetzis en ik leid het vijfkoppige datateam van Follow the Money. Tevens ben ik co-auteur van het boek *Je hebt wél iets te verbergen*, over de noodzaak van betere privacybescherming en maatregelen tegen (online) profileren. Het boek - waarvan er circa 70.000 van zijn verkocht - was voor mij het slotstuk van circa tien jaar waarin ik privacyproblemen op de kaart heb proberen te zetten en dan met name (online) profiling door bedrijven en overheden.

Toen ik daarmee begon, was het lastig om lezers (en hoofdredacteuren) te doordringen van het belang van privacy. Dat is tegenwoordig wel anders, getuige het onderwerp waarvoor ik hier vanavond zal aanschuiven: het uitsluiten van persoonsgegevens van de implementatie van de open data richtlijn.

Op het eerste gezicht lijkt dit uitsluitel een goede ontwikkeling, maar maak ik me wederom zorgen: ik denk dat we tegenwoordig vaak te ver doorslaan in Nederland en de GDPR geregeld onnodig streng interpreteren. Er is een verkeerde balans ontstaan tussen bescherming van persoonsgegevens en de noodzaak tot openbaarheid daarvan.

In het kort komt mijn kritiek hierop neer:

1. De journalistiek is gebaat bij het beschikbaar blijven van persoonsgegevens in open data, want zonder toegang tot alle data binnen de registers kunnen we geen verhalen maken. Onze verhalen over Sywert van Lienden, zorgcowboys die met publiek geld smijten, sanctie-ontwijking van Russische oligarchen, greenwashing van bedrijven, verspilling van onderwijsgeld, fraude door trustkantoren en nog veel meer, zouden niet mogelijk zijn zonder gegevens over eigenaren van bedrijven en vastgoed.
2. Het journalistieke metier vereist een continue afweging van belangen tussen openbaarmaking en privacybescherming en we zijn doorgaans prima in staat die binnen de kaders van de wet te maken.
3. Nederland loopt internationaal al erg achter met het openbaar maken van open data, waaronder ook persoonsgegevens. In tegenstelling tot Nederland zijn in veel Europese landen zijn basisregisters kosteloos en geautomatiseerd te raadplegen, persoonsgegevens inclusief. Met het uitsluiten van persoonsgegevens wordt de afstand tot deze landen alleen maar groter. In veel landen is er vaak meer data, waaronder persoonsgegevens, beschikbaar dan in Nederland.
4. Deze landen hebben zich vaak aan dezelfde richtlijn te houden als Nederland. Ik zie onvoldoende motivatie waarom in Nederland de verstrekking van open data, persoonsgegevens inclusief, niet zal kunnen en in deze landen wel. Met andere woorden: de keuze om bepaalde data niet openbaar te maken lijkt soms meer een culturele aangelegenheid dan een juridische/maatschappelijke.
5. Sectorale toegang, zoals voorgesteld, suggereert dat er duidelijk afgebakende poortwachters zijn (wetenschappelijke en journalistieke instituties) waarmee afspraken gemaakt kunnen worden. In de praktijk is er een veelvoud van onderzoekers - burgers, NGO's, bedrijven - die ook toegang moeten hebben tot dit soort gegevens, maar die niet passen in dit institutionele stramien. Het staat iedereen

FOLLOW THE MONEY

in Nederland vrij om onderzoek te doen met maatschappelijk belang. De overheid moet dat faciliteren en niet tegenwerken.

6. De pogingen tot sectorale toegang tot persoonsgegevens loopt nu al niet goed en is sterk afhankelijk van de bestuurscultuur op een ministerie of uitvoeringsorgaan en de waan van de dag (ophef). Follow the Money kon bijvoorbeeld geen eenvoudige toegang krijgen tot bepaalde Kadastergegevens omdat we - om principiële redenen - niet zijn aangesloten bij een branchevereniging. Er was een interventie van de NVJ nodig om dat alsnog te regelen.
7. Nadelige gevolgen van toegang tot persoonsgegevens via open datasets (doxing, marketing) worden al via andere wetgevingstrajecten aangepakt. Het is voorbarig om nog voor kennis over het effect daarvan datasets uit te sluiten van publicatie.

Follow the Money ontraadt daarom met klem om persoonsgegevens bij voorbaat uit te sluiten bij verstrekking van open data en vraagt de Commissie om de belangen die pleiten voor openbaarmaking sterker mee te wegen.